

HERÄTYSLIIKKEET JA KIRKKO

Väinö Hotti

1. Vähän kiinnostaa

Kirkossa on paljon oppineita miehiä – ja naisia. Paljon tehdään ansiokasta tutkimusta. On kuitenkin alueita ja saarekkeita, jotka jätetään herrasmiessopimuksella rauhaan. Eräs tällaisista on herätysliikkeiden ja kansankirkon suhde.

2. Tärkeä asia

Puhuessaan lopunajoista Jeesus varoitti ”eksytyksistä”:

”Ja kun hän istui Öljymäellä, tulivat opetuslapset erikseen hänen tykönsä ja sanoivat: ”Sano meille: milloin se tapahtuu, ja mikä on sinun tulemuksesi ja maailman lopun merkki?” Silloin Jeesus vastasi ja sanoi heille: ”**Katsokaa, ettei kukaan teitä eksytä**” (Matt.24:3,4).

Eksytykseen liittyy nimenomaan se, että saatana tekeytyy ”valkeuden enkeliksi”:

”Eikä ihme; sillä itse saatana tekeytyy valkeuden enkeliksi” (2. Kor.11:14).

Edelleen eksytykseen liittyy teologian **puuroutuminen**. Silloin raamatunselityksestä katoaa jumalallinen valo – ja se on muuttunut pimeydeksi.

3. Raamattukysymys

Kun tutkimme herätysliikkeiden ja kirkon suhdetta, me välttämättä etsimme valoa Raamatusta. Ja totisesti siellä on saatavissa valaistus tähän kysymykseen. Tarvitsemme asian ratkaisemiseksi uskonpuhdistuksen johtavaa periaatetta: TAKAISIN RAAMATTUUN!

YHTEYDEN ERI TASOT

Maallisen sektorin (valtio- ja kuntatasolla) yhteyskuviot ovat rinnastettavissa myös hengellisen kentän kuvioihin. Voimme löytää **kolme yhteystasoa**:

1. Itsenäisyys. Tämä on peruslähtökohta. Itsenäisyys on tavoite, jonka puolesta tarvittaessa taistellaankin. Kaikki hedelmällinen toiminta versoo itsenäisyydestä. Tästä pidetään kynsin ja hampain kiinni niin kauan kuin suinkin on mahdollista. Käytännössä tämä merkitsee taloudellista, henkistä ja myös hengellistä riippumattomuutta. Nämä ovat arvoja joiden puolesta liputetaan yleisesti.

Tavallisesti itsenäisyys voidaan varustaa ”positiivisella etumerkillä”. Hengellisellä kentällä tällainen omavaraisuus voi kuitenkin osoittautua myös kielteiseksi. Näin esim. Laodikean seurakunnan kohdalla:

”Sillä sinä sanot: Minä olen rikas, minä olen rikastunut enkä mitään tarvitse; etkä tiedä, että juuri sinä olet viheliäinen ja kurja ja köyhä ja sokea ja alaston. Minä neuvon sinua ostamaan minulta kultaa, tulossa puhdistettua, että rikastuisit, ja valkeat vaatteet, että niihin pukeutuisit eikä alastomuutesi häpeä näkyisi, ja silmävoidetta voidellaksesi silmäsi, että näkisit” (Ilm.3:17,18).

2. Liittoutuminen. Kun hyvän ajat ovat ohitse, joudutaan tinkimään itsenäisyydestä, jotta perusasiat voitaisiin turvata. Valtioiden välillä on paras esimerkki liittoutumisesta Yhdysvallat. Tällöin ollaan tietyssä määrin itsenäisiä, mutta kuitenkin keskusjohdon alaisina.

3. Fuusioituminen. Tämä on kiintein yhteyden muoto. Tällöin ollaan täysin samaistuttu toiseen – elimellisesti. Näin on tapahtunut Suomessa eri heimojen kesken. Olemme sulautuneet yhdeksi **Suomen kansaksi.**

JUMALAN VALTAKUNNASSA

Jumalan valtakunta on syntynyt **fuusioitumisen** kautta:

1) Kaikki sen jäsenet ovat **syntyneet samasta Isästä:**

"Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: joka ei synny uudesti, ylhäältä, se ei voi nähdä Jumalan valtakuntaa" (Joh.3:3).

2) Kaikki sen jäsenet ovat "saman puun oksia":

"Minä olen viinipuu, te olette oksat. Joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, se kantaa paljon hedelmää; sillä ilman minua te ette voi mitään tehdä" (Joh.15:5).

3) Kaikki sen jäsenet ovat "Kristuksen ruumiin jäseniä":

"Mutta te olette Kristuksen ruumis ja kukin osaltanne hänen jäseniänsä" (1. Kor.12:27).

4) Kaikki sen jäsenet ovat "täydellisesti yhtä":

"Ja sen kirkkauden, jonka sinä minulle annoit, minä olen antanut heille, että he olisivat yhtä, niinkuin me olemme yhtä - minä heissä, ja sinä minussa - **että he olisivat täydellisesti yhtä**, niin että maailma ymmärtäisi, että sinä olet minut lähettänyt ja rakastanut heitä, niinkuin sinä olet minua rakastanut" (Joh.17:22,23).

HERÄTYSLIIKKEET JA KIRKKO

Herätysliikkeiden ja kirkon välillä nämä kaikki kolme tasoa toteutuvat.

1) **Itsenäisyys.** Tiettyä itsenäisyyttä näillä liikkeillä on suhteessa kansankirkkoon. Ehkä selvemmin tämä tulee esille **lestadiolaisuudessa.** Ainakin ulospäin halutaan antaa kuva itsenäisestä ryhmästä. Kansanlähetyksen alussa korostettiin teesiä: *Kirkossa ja mikäli mahdollista, kirkon kanssa yhteistyössä – mutta ei kirkon vallan alle alistettuna.*

Itsenäisyyttä halutaan myös korostaa harjoittamalla kirkossa "koiran virkaa".

2. Liittoutuminen. Toisaalta korostetaan sidonnaisuutta kansankirkkoon. Kansanlähetyksen, Kylväjä, ja Sanansaattajat ovat **Suomen ev. lut kirkon virallisia lähetysjärjestöjä!** Piispat kelpaavat juhlapuhujiksi kesäjuhliin.

3. Fuusioituminen. Raamatullisesti kaikkein arveluttavinta ja kohtalokkainta on se, että herätysliikkeet ovat lopulta "yhtä pataa" kansankirkon kanssa: kirkon taloudellinen tuki, uusi raamatunkäännös, uusi virsikirja, katolisperäinen jumalanpalvelus, pappiskeskeisyys jne.

Kirkon napanuoraa ei rohjeta katkaista; vähän sama ongelma kuin Lutherilla suhteessa katoliseen kirkkoon.

”Ollako vai eikö olla” - tilanne. Taloudelliset intressit ja populismin haasteet vetävät kirkkoon päin. **Uskollisuus Raamatulle** vetää toiseen suuntaan. **Luterilaisuuskin** joutuu uhatuksi. Kun Lutherille kirkastui, ettei Rooma ole oikea kirkko, hän oitis nosti kytkintä.

*”Minäkin olen jumaluusopin tohtori enkä ole niin vähäoppinen tai kokematon siinä, kuten teidän huutajanne, jotka eivät ymmärrä omaa jumaluusoppiaan, luulevat, etten muka pystyisi sitä perustelemaan. Voisin minäkin hokea: Kirkko, kirkko, isät, isät, kuten he tekevät, ja luulevat asian olevan sillä selvän. Mutta minulla ei ole sellaista merkillistä uskoa, josta Jumala on minua varjeleva, kun hän on minut siitä kerran vapauttanut, - ei ole siis minulla sellaista uskoa, **että voisin kutsua Kristuksen kirkoksi sellaista kirkkoa, joka koristaa itseään Kristuksen kirkon nimellä ja siitä kerskaa ja kuitenkin on jumalattomien koplja ja perkeleen kirkko, kuten hedelmät valtavasti todistavat puun olevan pahan...** (A. Aijal Uppala).*

ISIIN VETOAMINEN

”Muistakaa johtajianne, jotka ovat puhuneet teille Jumalan sanaa; katsokaa, kuinka heidän vaelluksensa on päättynyt, ja seuratkaa heidän uskoansa” (Hebr.13:7).

Rakkaudessa porttokirkkoon huudetaan myös oppi-isiä avuksi. Vedotaan isien lausumiin: ”Kirkossa ollaan niin kauan kuin siellä ’Isä meitä’ luetaan.” ”Kirkossa ollaan kuin terva veneessä.” Mihinkäs sitä nyt kotoaan lähtisi.”

Näillä kliseillä herätysliikkeiden tohtorit jymäyttävät yksinkertaista kansaa. He tahallaan unohtavat, että edesmenneet johtajat (Muroma, Tiililä, Saarnivaara jne.) olivat kaikki kirkkokriitikkoja. Osmo Tiililä näki jo 1960 – luvulla kirkon olevan porttokirkon, samoin Saarnivaara. Tämän jälkeen kansankirkon luopumuksen syöksykierre on jatkunut. **On helppo päätellä, että nämä Herran soturit olisivat sen jälkeen jo monta kertaa hypänneet psyko- ja homokirkon kieseiltä!**

Tärkeämpää kuin toistaa isien suhtautumista senaikaiseen kansankirkkoon olisi noudattaa kehotusta: SEURATKAA HEIDÄN USKOANSA!

SUHTAUTUMINEN OPPI-ISIIN

On helppo ajatella, että aikamme herätysliikkeiden suhtautuminen oppi-isiin on perinteinen.

Lasse Marjokorpi kirjoittaa: *”Pietismiä niissä kyllä pidetään arvossa historiallisena ilmiönä, mutta nykyhetkisenä se on valitettavan monille sietämätön. Laestadiuksen aikaan lausuma arvio eräästä senaikaisesta piispasta näyttää sopivan moneen meidänkin aikamme kirkonmieheen. Hänen mukaansa ainoa syy siihen, että tämä piispa suhtautui jonkin verran myönteisemmin varhaisempaa pietismiin kuin senaikaiseen, oli se, ettei hän ollut koskaan joutunut tekemisiin varhaisemman pietismin kanssa!”* (Lasse Marjokorpi, Kirkon kuoleman sairaus, s.23).

”Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te rakennatte profeettain hautoja ja kaunistatte vanhurskasten hautakammioita, ja sanotte: 'Jos me olisimme eläneet isäimme

päivinä, emme olisi olleet osallisia heidän kanssaan profeettain vereen! Niin te siis todistatte itsestänne, että olette niiden lapsia, jotka tappoivat profeetat” (Matt.29:31).

Niilo Tuomenoksa: *”Suurten herätysten perinnöillä elävät monet kristilliset piirit. Perintövaroilla voidaan pitää koossa kuolluttakin kristillisyyttä.”*

”Herra, herätä meille uusia paavoja, sillä entiset ovat kuolleet. Heidän hautojensa koristelijoiksi meistä on, ei juuri muuhun.”

Vai lieneekö niin, että fariseukset ja kirjanoppineet hakkaavat hurskaiden esi-isien kunnioittamisessa aikamme jumaliset ”mennen ja tullen”? Lieneekö Muroman, Tiililän ja Saarnivaaran haudoilla tänään kovinkaan pitkiä jonoja??? Eivätkö nämä kaikki uinu kumpujen yössä kristikansan unohtamina - ja halveksimina?

JUMALANMIEHET JA KANSANKIRKKO

Yksikään näistä em. jumalanmiehistä ei ole suitsuttanut kansankirkolle. Toisaalta: Eiköhän aikamme kirkko oksentaisi heidät tänään ulos.

Osmo Tiililä erosi kirkosta vastalauseena sen luopumukselle 1962: *”Tällaisesta kirkosta minä eroan”!*

Eino j. Honkanen kirjoitti Uuteen Tiehen vähää ennen kuolemaansa naispappeuden tultua voimaan otsikolla: VOI KIRKKOA, VOI!

Kysymys ei voi olla mistään herätyksestä, sillä tässä kumouksessa ei ole pienimpiäkään herätyksen merkkejä. Vielä vähemmän voi olla kysymys uskonpuhdistuksesta, sillä vähäisimpiäkään uskonpuhdistuksen merkkejä niinä ei ole löydettävissä. Ei kuulu Lutherin ääntä: takaisin Raamattuun, takaisin apostoliselle perustukselle.

Jos jotain vertauskohdetta kirkon historiasta löytyy, niin Konstantinus Suuren ajasta, jolloin kirkko yhdistettiin valtioon ja valjastettiin maallisten valtion vankkurien eteen.

Minun on vaikea nähdä enää tätä uutta kirkkoa siksi kirkoksi, joka Hengen johdossa apostolien ja profeettain perustuksella rakennettuna on näinä vuosituhansina ollut vankkumaton totuuden pylväs ja perustus.

Raamatullinen oppi ja virka on seurakunnan (kirkon) selkäranka. Kirkolla ei enää ole sellaista...

Voi kirkkoa, voi, miten sokeaksi se on tullut!...Olin Pakotettu sisintä hätääni huutamaan, minä, joka en ole mitään, ja joka kohta en ole sitäkään.

Halvimmista halvin veljenne

Eino Honkanen

Uusi Tie 25.11.1986 (Valoa ristiltä-lehti 2/1997)

Honkanen kuoli 20.2.1987

Urho Muroma: *”Hän sanoi myös, ettei hän voinut ihailla sellaista valtiokirkkoa, jossa rajat Jumalan kansan ja maailman välillä olivat melko sameat” (Tottelin taivaallista näkyä, s.15).*

Muromasta kerrotaan, etteivät liperit olleet koskaan tiukassa hänen kaulassaan. Useammin kuin kerran hän päätti erota papinvirasta.

Uuras Saarnivaara:

”Lopunajan luopiokirkossa on rikkautta ja liturgista loistoa. Kun kirkko on kadottanut aurinkopukunsa (Ilm.12:1), lakannut olemasta puettuna Kristukseen, ”vanhurskauden aurinkoon” (Mt.4:2), se pukeutuu sitäkin enemmän liturgiseen loistoon. Kadotettuaan puhtaan raamatullisen totuuden kullan ja aitojen kristillisten hyveitten jalokivet sen täytyy sitäkin enemmän kaunistaa itseään luonnollisella kullalla sekä sosiaalisen hyväntekeväisyyden ja maailmanparantamisen jalokivillä, jotka maailman silmissä herättävät ihastusta” (Hedegård-Saarnivaara, Kohti suurta Baabelia, s.136).

Ulos Baabelista

Nooa perheineen muodosti Jumalan kansan ennen vedenpaisumusta. Ennen tuhoa heille tuli käsky mennä arkkiiin turvaan, jättäen taakseen syntisen ihmiskunnan. Sodomassa Loot perheineen muodosti Jumalan kansan siellä asuvan osan. Ennen kaupungin tuhoa hänelle tuli käsky lähteä siitä pois. Kun Jerusalemin syntimitta oli täysi ja sen tuho lähestyi, Jumalan kansan, seurakunnan oli lähdettävä siitä pois.

Antikristillisen baabelkirkon ollessa rakenteilla ekumeenisen liikkeen toimesta lukuisat (yleensä pienet) kirkkokunnat ovat asettuneet sitä vastaan. Jo tässä vaiheessa myös monet yksityiset kristityt ovat noudattaneet Raamatun ohjeita olla antautumatta kantamaan yhteistä iestä uskottomien kanssa ja vetäytyneet pois Raamatun totuudesta luopuneista. Baabelkirkon syntyessä siihen liittyvien kirkkojen piirissä on kuitenkin vielä paljon Jumalan kansaa. Heille Raamattu antaa ohjeen:

”Lähtekää siitä ulos, te minun kansani, ettette tulisi hänen synteihinsä osallisiksi ja saisi tekin kärsiä hänen vitsauksistansa” (Ilm.18:4).

Uuras Saarnivaara, Suuri luopumus, s.234).

KIRKON PARANTAMINEN – PERKELEEN PETOS

Perusteena uskovien kirkkoon jäämiseen esitetään tavallisesti **kirkon parantaminen**. Vastassa on kuitenkin lopunajan väkevät voimat. Lopunajan kirkko on ”luopumuksen kirkko”: *”Ennustusten mukaan näkyväinen kirkko lopun aikoina kehittyy kohden luopumusta” (A.Saarisalo).*

Em. jumalanmiehet ovat tehneet kovasti töitä kirkon suunnan muuttamiseksi – turhaan. On vihollisen aliarvioimista ja itsensä yliarvioimista (ja myös em. jumalanmiesten halveksimista) pitää yllä optimismia tässä asiassa.

Kun on kysymys kansankirkon parantamisesta on otettava huomioon, että kansankirkko = maailma. Näin siksi, koska enemmistö kansasta kuuluu ko. kirkkoon. ”Kirkon parantajat” ovat siis samalla ”maailman parantajia”. Raamattu ei kuitenkaan puhu maailman parantamisesta mitään. Joka siihen puuhaan ryhtyy, tekee varmasti turhaa työtä – ja vetää vesiperän. Raamatun eskatologisen näköalan puuttuminen saa uskovat innostumaan moiseen hulluun puuhaan. Realistinen suhtautuminen tähän asiaan on tärkeää. Jätetään utopistiset parantamishourailut pois ja ymmärretään ne perkeleestä petoksiksi.

HERÄTYSLIIKKEET ILMAN KIRKKOA

Aikamme teologian rappio-tilasta kertoo herätysliikkeiden suhtauminen kirkko-oppiin. Toisaalta nämä eivät (ainakaan julkisesti ja suurella äänellä) tunnusta kansankirkkoa oikeaksi Kristuksen kirkoksi. Toisaalta liikkeillä ei ole näköpiirissä muutakaan ”oikeaa kirkkoa”. Toki pietismi aikoinaan opetti harhaavasti: **ecclesiola in ecclesia** (oikea, pieni kirkko kansankirkossa). Tätä ei ole kovin paljon historian kuluessa toistettu ymmärrettävistä syistä; sillä ei ole mitään raamatullista perustaa! Tosiasia: HERÄTYSLIIKKEET OVAT ILMAN KIRKKOA! Tämä surkea tilanne on laskettava näiden liikkeiden **saamattomuuden** tiliin! Polttopisteessä ovat erityisesti **liikkeiden teologit**, jotka eivät ole vaalineet isien arvokasta perintöä eivätkä seuranneet heidän uskoan!

KIRKON PERUSPILARIT

”Ja he pysyivät apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä ja leivän murtamisessa ja rukouksissa” (Apt.2:42).

Tässä olivat **alkuseurakunnan pilarit**: apostolinen opetus, keskinäinen yhteys, ehtoollinen, rukous. Kansankirkosta on vaikea löytää näitä perusteita.

Apostolinen opetus on kirkolliskokouksen päätöksillä murennettu monta kertaa. **Keskinäisestä yhteydestä** on turha puhua; vallitsee kaikkien sota kaikkia vastaan: kilpalaulanta, kilpa kosinta, kilpa rahastus. **Ehtoollisesta** on tehty vastoin Raamattua ”koko kansan aterია”. **Herran huoneesta**, jonka pitäisi olla ”rukoushuone”, on muotoutunut ”ryövärien luola”.

”Ja hän opetti ja sanoi heille: ”Eikö ole kirjoitettu: 'Minun huoneeni on kutsuttava kaikkien kansojen rukoushuoneeksi'? Mutta te olette tehneet siitä ryövärien luolan” (Mark.11:17).

KANSANKIRKON PERUSPILARIT

1) HERÄNNÄISYYS, 2) LESTADIOLAISUUS, 3) RUKOILEVAISUUS, 4) VIIDESLÄISYYS.

Näiden varassa ja tuella kansankirkko tänään elää. Kansankirkkopöytä lepää näiden jalkojen varassa. Jos nämä jalat otettaisiin pois, porttokirkko romahtaisi kasaan kuin ”korttitalo”. Kansankirkon identiteettiin kuuluu herätysliikkeet ja toisaalta herätysliikkeiden identiteetti käsittää kansankirkon.

Toisaalta pöytä voidaan myös kääntää ylösalaisin. Tällöin herätysliikkeiden yhdeksi tukevaksi ja ainoaksi jalaksi jää kansankirkko! Nämä ovat fuusiossa keskenään: kansankirkko on herätysliikkeissä ja herätysliikkeet ovat kansankirkossa. Näitä ei voi toisistaan erottaa; ne ovat siamilaiset kaksoset!

EPÄPYHÄ ALLIANSSI

Herätysliikkeet ja kirkko elävät intensiivisessä suhteessa, symbioosissa. Se on mitä läheisin rakkaussuhde. Raamatun mukaan se ei kuitenkaan ole oikeaa ja puhdasta rakkautta, vaan Jumalan vihaama epäpyhä suhde. Se on ”porton rakkautta”, joka lopunaikana joutuu Jumalan tuomion alle. Kristuksen morsian ei saa huorata maailman kanssa. Kansankirkon välityksellä herätysliikkeet ovat naimisissa maailman kanssa.